

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ № 13

София, 28 ноември 2013 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Димитър Токушев

Членове: Благовест Пунев
Пламен Киров
Красен Стойчев
Цанка Цанкова
Стефка Стоева
Румен Ненков

Кети Маркова
Георги Ангелов
Борис Велчев
Анастас Анастасов
Гроздан Илиев

при участието на секретар-протоколиста Милена Петрова разгледа в закрито заседание на 28 ноември 2013 г. конституционно дело № 14/2013 г., докладвано от съдиите Благовест Пунев и Пламен Киров.

Производството е по чл.149, ал.1, т.7 от Конституцията.

Делото е образувано на 23 май 2013 г. по искане на 48 народни представители от 42-то Народно събрание.

В искането си вносителите оспорват законността на проведените на 12 май 2013 г. избори за народни представители за 42-то Народно събрание, което обосновават с допуснати съществени нарушения на изборния процес. Според него тези нарушения се отнасят до провеждането на изборите в Република Турция и могат да се систематизират в следните групи:

1.незаконно откриване на 86 изборителни секции в Република Турция.

2.откриване на изборния ден и провеждането на изборите при непълнен състав на секционните изборителни комисии /СИК/ - с по двама или трима членове.

3.дописване на изборителите, вписани в изборния ден под чертата на изборителните списъци на 86 изборителни секции в Република Турция, които не са имали право да гласуват и/или не са разполагали с валиден български документ за самоличност, с който да удостоверят самоличността си.

4.в деня преди изборите в квартали, населявани от компактни маси български турци, са минавали лица, представящи се за служители на турската държава и са събирали „за справка” личните карти на изборителите, които са им били върнати на края на изборния ден с уговорката” да знаеш, че си гласувал”.

5.при дописване под чертата в 86 изборителни секции в Република Турция са били попълвани номерата на невалидни български документи за самоличност и не са били попълвани графите, където се вписват номерата на валидни такива на гласоподавателите.

6.допускане до гласуване в 86 изборителни секции в Република Турция на лица, които не са разполагали с валидни български документи за самоличност.

7.неподписване /неудостоверяване на верността/ от страна на председател или друг упълномощен член на 86 СИК в Република Турция на допълнителните страници на изборителните списъци, където под чертата са дописвани явилите се в изборния ден гласоподаватели.

8. подаване на повече от 935 гласа в изборителни секции в Република Турция, с което значително се надвишава установения в Решение № 2/16.2.2010 г. по к.д. №10/2009 г. технологичен максимум за възможен брой гласуващи лица в една секция.

9.дублиране/дву- и повечекратно гласуване/ на лица в избирателните секции, които се намират на територията на Република Турция, поради липса на механизъм на контрол. В тази връзка се поддържа от вносителите, че няма пречка един гласоподавател да гласува във всичките 86 секции и това да остане незабелязано. На практика според тях има многократно гласуване на един и същи избирател в две и повече секции на територията на един град.

10.голяма част от подписите върху секционните протоколи са фалшиви, а друга част са подписи на лица, които не са вписани като членове на СИК.

11.до гласуване са били допускани лица, без да попълнят изискващите се от Изборния кодекс /ИК/ книжа.

Според вносителите на искането е налице връзка между посочените изборни нарушения и опорочаване на вота на избирателите, което се отразява на подадените за всяка парламентарно представена партия или коалиция действителни гласове, т.е. те се разпределят по нов начин между политическите субекти като съответно обуславят ново разпределение на мандатите между тях. Като се позовават на допуснатите нарушения на чл.45, ал.2, чл.74, ал.1 и ал.4, т.1 и т.2, чл.195, ал.3, чл.197, ал.1 и ал.6 ИК, вносителите правят искане да се обявят за незаконни изборите за народни представители, проведени на 12.5.2013 г. във всичките 86 избирателни секции на територията на Република Турция като при разпределение на мандатите от Централната избирателна комисия /ЦИК/ да отпаднат подадените в тях общо 60090 действителни гласа за всички политически партии. Поради това вносителите на искането молят ЦИК да извърши ново определяне на изборния резултат и след като се съобрази с решението на Конституционния съд да извърши ново преразпределение на мандатите в 42-то Народно събрание.

В подкрепа на искането се представят доказателства.

Производството е във фазата по разглеждане на искането по същество.

С определение от 13.6.2013 г. Конституционният съд е допуснал до разглеждане по същество искането на 48 народни представители от 42-то Народно събрание за оспорване на законосъобразността на изборите за 42-то Народно събрание, проведени в 86 избирателни секции в Република Турция и е допуснал следните доказателства:

1. Заверени преписи от избирателните списъци и секционните протоколи за гласуването във всички избирателни секции в Република Турция, както и да се предоставят от нея резултатите от възложената с Решение № 2505 – НС от 29.4.2013 г. проверка по чл.26, ал.1, т.23 ИК на Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" към Министерството на регионалното развитие за установяване на случаите на гласуване на избиратели повече от един път във всички секции в Република Турция, както и на гласуване на лица, непритежаващи активно избирателно право – непълнолетни, поставени под запрещение или изтърпяващи наказание "лишаване от свобода".

2. Справка от Министерството на вътрешните работи /МВР/, включително и чрез Министерството на външните работи /МВНР/, което да извърши проверка колко от включените в избирателните списъци и гласували лица от секциите в Република Турция разполагат с валиден документ за самоличност и колко от гласувалите, които нямат такъв са подали заявление за издаване на нови документи до 12 май 2013 г.

3. Информация от извънредния и пълномощен посланик на Република България в Република Турция за организацията и реда на гласуване в избирателните секции на територията на Република Турция, включително за броя на кабините за гласуване в избирателните секции и дейността на СИК.

Със същото определение, допълнено с определение от 24.9.2013 г., с което са приети изисканите писмени доказателства, Конституционният съд

е назначил тройна експертиза със задача да даде заключение по следните въпроси:

- колко от избирателите, включени в основния избирателен списък във всичките 86 секции в Турция са гласували в изборния ден и колко от тях не са участвали в изборите.

- каква е общата бройка на гласувалите в Турция лица по избирателните списъци и по протоколите на СИК.

- колко лица са включени в избирателните списъци, без за тях да са попълнени изискващите се данни от документа за самоличност – номер на лична карта или паспорт и ЕГН.

- в колко избирателни секции в Република Турция са гласували повече от 935 избиратели и каква е общата бройка на гласувалите в тези секции над 935.

- как е разпределен вота на избирателите – действителни и недействителни гласове, както и съответно действителни гласове, подадени за различни политически партии коалиции от партии.

- дали допълнителните страници на избирателните списъци в секциите в Република Турция, където под разделителната линия са дописвани явилите се в изборния ден избиратели, са подписани от председателя или друг упълномощен член на СИК.

С определение №5 от 26.9.2013 г. Конституционният съд е присъединил за разглеждане в общо производство к.д. №15/2013 г. към к.д. №14/2013 г. като това общо производство ще се проведе под номера на по-рано образуваното дело. В мотивите на определението за съединяване на производствата е прието, че то е допустимо с оглед частичната идентичност на предмета на двете дела, а именно оспорване законността на изборите, проведени на 12 май 2013 г. във всички 86 избирателни секции в Република Турция, както и на ангажираните от вносителите на искането еднакви доказателства в негова подкрепа. Както се посочи по-горе идентичният предмет по двете дела се отнася до законността на

изборите в Република Турция, с което се изчерпва предмета на к.д. №14/2013 г. преди съединяването му с к.д. №15/2013 г. С последното се иска цялостно оспорване като незаконни на изборите за народни представители от 42-то Народно събрание, проведени на 12 май 2013 г. Искането по това дело е мотивирано със съображения за допуснати многобройни, съществени и груби нарушения на Конституцията и Изборния кодекс (ИК) в избирателните секции на територията на страната. Вносителите на искането, по което е образувано к.д. № 15/2013 г. поддържат, че са извършени следните нарушения:

1. Лоша организация, грешки в работата и неподготвеност на избирателните комисии, недостатъци на изборните книжа, които водят до опорочаване на волята на избирателите;

2. Допуснати множество съществени нарушения от секционните избирателни комисии (СИК) при установяване на изборните резултати, изразяващи се в неправилно определяне на действителните и съответно на недействителните бюлетини;

3. Незаконосъобразно извършване на поправки в протоколите на СИК след тяхното съставяне;

4. Допуснати съществени грешки при съставянето на протоколите на районните избирателни комисии (РИК), което води до опорочаване на крайния изборен резултат;

5. Недопустима агитация в деня за размисъл;

6. Отпечатването на около 350 000 бюлетини за гласуване в печатницата в гр. Костинброд извън общата поръчка, водещо до съмнение, че с подобни бюлетини е съществувала възможност за манипулиране и фалшифициране на изборния резултат.

С определение от 11 юни 2013 г. Конституционният съд е допуснал до разглеждане по същество това искане и е допуснал доказателствата на вносителите приложени към самото искане – копия от протоколи на секционни и районни избирателни комисии. Освен това Конституционният

съд е приел доказателствените искания на вносителите и е изискал от ЦИК да предостави резултатите от възложената с Решение № 2505-НС от 29.04.2013 г. проверка по чл. 26, ал.1, т.23 от Изборния кодекс на Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“ към Министерството на регионалното развитие за установяване случаите на гласуване в нарушение на правилата на Изборния кодекс, включително за гласуване на избиратели повече от един път в избирателните секции. Уважено е и направеното искане ЦИК да предостави заверени копия от протоколите на СИК и РИК в Седми изборен район - Габровски, Трети изборен район - Варненски, Шести изборен район - Врачански, Втори изборен район - Бургаски, Десети изборен район - Кюстендилски, Двадесет и четвърти изборен район - София, Седемнадесети изборен район – Пловдивски.

С оглед на извършеното съединяване на дела и приети доказателства в раздел А на решението Конституционният съд се произнесе по първоначалния предмет на к.д. № 14/2013 г., а в раздел Б – по специфичния за присъединеното към него к.д. № 15/2013 г. предмет, отнасящ се до оспорване законността на изборите на 12 май 2013 г. в СИК в Република България, изброени от вносителя в искането му, по което е образувано това дело, както и по законността на изборите като цяло.

А. По искането за оспорване законността на изборите за 42-то Народно събрание, проведени на 12 май 2013 г. във всички 86 избирателни секции в Република Турция.

Във връзка с това искане са постъпили становища от конституираните като заинтересовани страни в производството Фондация ”Младежка толерантност”, Асоциация ”Прозрачност без граници” и от министъра на външните работи.

В становището на фондацията се поддържа, че искането е неоснователно, което се аргументира с липса на данни за наличие на изборните нарушения, твърдени от неговите вносители. Според него

избирателните секции в Република Турция са образувани в съответствие с приложимия закон – ИК и решенията на ЦИК, съставите на СИК са попълнени с членове на парламентарно представените партии, самите избирателни секции са образувани и цялостната организация на изборите е осъществена в изпълнение на правомощията на ръководителя на българското дипломатическо представителство в тази държава, а дейността на СИК се е осъществила при наличие на законови гаранции за тяхната законосъобразност в присъствието на наблюдатели и представители на политическите партии и коалиции, вкл. при отчитане на резултатите от преброяване на подадените бюлетини. Относно твърдените в искането изборни нарушения се поддържа, че те не са обосновани с посочване на конкретни законови норми, които са били нарушени с тяхното извършване, като самите нарушения не са достатъчно конкретизирани.

В становището на Асоциацията „Прозрачност без граници” са изложени резултатите от извършеното от нея наблюдение върху различните видове изборни нарушения – организационни, незаконна агитация, купуване на гласове и контролиран вот, които се отнасят обаче до изборите в страната, но не и до проведените в избирателните секции на територията на Република Турция, относими към предмета на искането, по което е образувано първоначалното к.д. № 14/2013 г.

В становището на министъра на външните работи се поддържа, че искането е неоснователно, тъй като не са установени конкретни нарушения, които опорочават изборите в Република Турция. В тази връзка се заема позицията, че твърденията в искането в посочения смисъл са голословни и не указват на нарушаване на изборния процес, още повече че дори да има допуснати такива нарушения, при невъзможност да се идентифицират гласовете подадени за отделните партии, такава констатация не е достатъчна да мотивира касиране на изборите в 86 избирателни секции в Република Турция.

Конституционният съд за да се произнесе съобрази следното:

Организацията на произвеждането на изборите в Република Турция според грамата от българското посолство в Анкара, е била осъществена съгласно ИК от ръководителите на дипломатическите и консулски представителства на България в тази страна като въз основа на подадените заявления за гласуване са били изградени избирателни секции в градовете, в които могат да гласуват желаещите да участват в изборите. Създадената със заповед на посланика Временна работна група за подготовката и провеждането на парламентарните избори на територията на Република Турция е извършила необходимата дейност по информиране на заинтересованите български граждани в тази страна за участието им в изборите, както и за условията за изпращане на заявления за гласуване и реда за изготвяне на избирателните списъци. В определения от закона срок преди изборния ден, информацията за подадените заявления за гласуване е била подадена до ЦИК. Временната работна група е предложила на посланика броя и местата на избирателните секции, както и кандидатите за членове/редовни и резервни/ на СИК. С оглед броя на избирателните секции са били открити 86 такива на територията на Република Турция като е било съобразено, че те трябва да бъдат образувани в близост до адреса на пребиваване на включените в съответния списък избиратели. Броят на откритите избирателни секции съобразно чл.74 ИК, е в съответствие с броя на подадените заявления. Изборният ден в Република Турция е започнал и завършил в указаните срокове. В българското посолство не са постъпили сигнали за дописване на избиратели, които не са имали право да гласуват или избиратели, които не са разполагали с валидни български документи за самоличност или са били дописвани под разделителната черта, без да попълнят декларация. В грамата се обяснява, че назначаването на деветчленни комисии на СИК и ползването на два паравана е позволило в някои от секциите, броят на гласоподавателите да надхвърли 935 броя гласували лица в една секция. Всички СИК са приключили в 20 часа на изборния ден, без да го продължат поради това,

че всички желаещи да участват в изборите в Република Турция са дали своя глас до този час.

Във връзка с назначената с определението по допускане за разглеждане по същество на искането за оспорване законността на изборите в Република Турция експертиза, е изслушано заключение на вещите лица Цветана Чуклева, Иларион Иларионов и Петър Божков по поставените от Конституционния съд задачи. Вещите лица, които поддържат изводите в писменото си заключение в съдебно заседание, са направили след извършеното от тях проучване на изборните материали от секциите в Република Турция следните констатации:

По първата поставена задача на експертизата, отговорът е, че след извършеното преброяване по основните списъци на всичките 86 секции в Република Турция на лицата, отразени в тези списъци, техния брой значително надвишава този на лицата, упражнили правото си на глас /Таблица 1, представляваща неразделна част от заключението/.

Според заключението по втората поставена задача е констатирано, че броят на гласувалите лица в Турция по избирателни списъци е 65241, а според протоколите на СИК е 66186 /разлика от 975/ - в Таблица 2 са отразени бройките по отделните секции. Констатирано е, че в преобладаващия брой случаи няма съществена разлика между бройките по списъци и протоколи като единици са секциите, в които тези разлики са десет или повече гласа. В съдебно заседание вещите лица правят уточнението, че тези разлики освен пренебрежими относно изборния резултат, са резултат и на неволни неточности, допуснати от СИК при отразяване на гласувалите – задраскани двойно гласували или грешно отразени, при което са броени тези в лявата колона по протокола, без да се забележи, че те са били заличени като избиратели.

По третата задача, след проверка на избирателните списъци експертизата е констатирала, че в графите „ЕГН” и „документ за самоличност” в основната част от случаите, данните са коректно отразени.

Случаите когато тази информация липсва, са отразени по секции и бройки в приложената Таблица 3, като в някои от протоколите в графа „забележка” е отразявано, че лицето гласува със задграничен паспорт, поради масовото легитимиране на избирателите с лични карти с оглед на по-дългия срок на валидност на последните в сравнение със срока за валидност на паспортите. Според заключението на експертизата липсата на коректни данни за ЕГН и документ за самоличност в проверените списъци за 83 от всички 86 секции няма масов характер и е по-скоро изключение като само в останалите три секции – 122, 160 и 173, личните данни не са попълнени за почти всички избиратели. В съдебно заседание относно последната констатация вещите лица са направили уточнението, че в съвсем малко случаи - около 50-60, липсват и двата идентифициращи участието на избирателя реквизита, които са пренебрежимо малко спрямо общия брой на гласувалите в изборите, поради което според тях не може да се отрази на изборния резултат.

По четвъртата задача проверката на експертизата установи, че в 24 секции броят на гласувалите е по-голям от 935 избиратели като в СИК №155 той е 1629 лица. Общата бройка на гласувалите в посочените секции над числото 935 е 5699 избиратели. Тези данни са отразени в Таблица 4. В тази връзка според вещите лица в секциите с гласували повече от 935 лица, е било възможно провеждането на изборите, само ако комисията се е разделяла на групи и не е работила като цяло или е била нерегламентирано подпомагана от лица, които не са нейни членове.

По петата задача експертизата е отразила в таблица 5 разпределението на вота на избирателите – действителни и недействителни гласове, както и обобщено разпределение на първите по политически партии и коалиции от партии, при което е констатирано, че броят на недействителните гласове в проверените 86 секции, незначително надвишава средния брой постигнат такъв брой при гласуването в България и в други страни.

По шестата задача експертизата е констатирала, че няма случаи на липса на подписи върху страниците на допълнителните списъци в секциите в Република Турция, където под разделителната линия са дописвани явилите се в изборния ден избиратели. Тези допълнителни страници са били подписвани от председателя или друг упълномощен член на СИК.

В обобщение, експертизата като цяло констатира значително подобрене на качеството на работата на СИК на територията на Република Турция и почти пълна липса на нарушения и несъответствия с изключение на секциите, в които са гласували повече от 935 избиратели и трите секции с протоколи с непълни лични данни на избирателите.

С оглед на изложеното искането, с което се оспорва законността на изборите проведени на 12 май 2013 г. във всички 86 изборни секции в Република Турция следва да се отхвърли като неоснователно.

Оплакването за незаконно откриване на СИК в Република Турция не се подкрепя от представените доказателства. Според тях откриването на СИК е станало въз основа на приетото от ЦИК специално Решение №2169 - НС от 16.3.2013 г., с което са определени условията, реда и организацията на гласуване на български граждани извън страната в парламентарните избори на 12 май 2013 г. и предоставената информация от МВнР за определяне на населените места, в които ще се образуват избирателни секции в чужбина за това гласуване, в изпълнение на което е прието Решение № 2454-НС/19.4.2013 г. на ЦИК. С това решение е посочено в кои населени места и какъв брой СИК във всяко от тях съобразно броя на подадените заявления за гласуване трябва да се открият извън страната, вкл. в Република Турция, като избирателните секции в тази страна са образувани в съответствие със законовите изисквания и решенията на ЦИК. Тези решения не са били обжалвани за допуснати нарушения на ИК относно образуването на СИК поради което оплакването в тази насока се явява неоснователно.

Относно оплакването за нарушения отнасящи се откриване на изборния ден и провеждане на изборите в непълен състав на СИК от експертизата и грамата на МВнР се установи, че изборният ден е протекъл в определените от ИК времеви граници – откриване и приключване на деня за гласуване, като деветчленния състав на комисията е позволявал осигуряване на необходимия кворум при гласуването, вкл. и когато поради участието на надхвърлящи 935 гласоподаватели, тя се е разделяла за да се проведе гласуването в рамките на изборния ден чрез подаване на бюлетини не в една, а в две тъмни стаички. Оплакването е неоснователно, тъй като ръководителите на дипломатическото и консулското представителство на Република България в Турция са изпълнили задълженията си във връзка с организацията и провеждането на изборите на територията на тази страна, относно образуването на секциите, отчитането и предаването на информацията за резултатите от гласуването заедно с изборните книжа, като са били изпълнени гаранциите за законност при тяхното отчитане чрез осигуряване на присъствието на наблюдатели и представители на парламентарно представените партии и коалиции в СИК.

Не са доказани твърдените нарушения на изборния процес, изразяващи се според вносителя на искането в дописване на избиратели под чертата на избирателните списъци, които нямат право да гласуват или не са имали български документи за самоличност, както и че под тази черта са били попълвани номерата на невалидни документи за самоличност и са били допускани до гласуване лица, които не са разполагали с валидни такива документи. В трите избирателни секции, които според експертизата съдържат непълни реквизити относно легитимацията на избирателя - с минимален брой изключения, когато липсват данни едновременно за ЕГН и за документ за самоличност, е отбелязан един от двата идентифициращи избирателя реквизити. Когато данните са само за ЕГН на гласоподавателя, може да се извърши проверка за притежаване от него на валиден документ за самоличност. От друга

страна, поради невъзможността да се идентифицира гласа на такъв избирател за коя политическа партия или коалиция е подаден, той не може да бъде изключен автоматично от гласовете, подадени за определена партия, формиращи нейния изборен резултат – в случая този на ДПС, поради което посоченото нарушение не може да се отрази на този резултат.

Относно оплакването за неподписване/неуверяване на верността/на допълнителните страници на избирателните списъци, когато под чертата са били дописвани явили се в изборния ден гласоподаватели, то е неоснователно, тъй като според експертизата тези страници на допълнително вписани лица са били подписвани от председателя или упълномощен от него член на комисията, т.е. те имат качеството на официален документ, свидетелстващ за извършени пред длъжностното лице действия на гласуване от лица, извън подалите заявление за гласуване.

Не са доказани и твърдените нарушения, изразяващи се в дублиране на гласуване на едни и същи лица в избирателните секции и фалшифициране на подписите на членовете на СИК върху секционните протоколи. За двойното гласуване е уреден специален механизъм за неговото установяване, предвиден с Решение № 2505-НС на ЦИК от 29.4.2013 г., който в случая не е констатирал наличието на това нарушение, а гаранция срещу фалшифициране на подписите на членовете на СИК върху секционните протоколи е участието в комисииите на наблюдатели и представители на парламентарно представените партии коалиции. Поради това и направените оплаквания в тази насока от вносителя на искането са неоснователни.

При това положение искането на 48 народни представители от 42-то Народно събрание за оспорване законността на изборите за народни представители за 42-то Народно събрание, проведени в 86 избирателни секции в Република Турция следва да се отхвърли.

Б.По искането за оспорване законността на изборите за 42то Народно събрание, проведени на 12 май 2013 г. във всички избирателни секции на територията на Република България.

Във връзка с това искане са постъпили становища от конституираните в производството като заинтересовани страни Фондация „Младежка толерантност”, Българско сдружение за честни избори и граждански права – Национална асоциация, Асоциация „Прозрачност без граници”. В становището на Фондация „Младежка толерантност” се изразява мнение, че искането е неоснователно поради липса на данни и доказателства за наличие на нарушенията, твърдени от вносителите на искането, които да водят до промяна на действителния изборен резултат. В становището на Българското сдружение за честни избори и граждански права – Национална асоциация не се съдържа заключение по съдържанието на искането за оспорване законосъобразността на проведените парламентарни избори. В становището на Асоциацията „Прозрачност без граници” се излагат резултатите от тяхното наблюдение върху изборния процес и констатираните нарушения при гласуването в страната без да се дава крайна оценка дали тези нарушения са повлияли на крайния изборен резултат.

Въз основа на определението на Конституционния съд от 11 юни 2013 г. вносителите на искането са представили допълнителни съображения по делото. Тяхното становище допълнително аргументира направените искания и формулира отново тяхното заключение, че парламентарните избори, проведени на 12 май 2013 г. са съпроводени с многобройни и съществени нарушения на Изборния кодекс, поради което изборните резултати следват да се обявят за незаконсъобразни.

Конституционният съд, за да се произнесе съобрази следното:

Изборният кодекс съдържа достатъчно развита правна уредба и гаранции за законосъобразното и демократичното организиране и провеждане на изборите, както и за прозрачното и точно определяне на

изборния резултат, съобразно с изразената от избирателите политическа роля. В тази връзка кодексът предвижда възможността актовете и действията на избирателните комисии да могат да бъдат атакувани с оглед тяхната законосъобразност от политическите партии, коалициите от политически партии, кандидатите за народни представители, наблюдателите, представители на политическите партии, застъпниците на кандидатите и други субекти на изборния процес във всеки отделен етап на неговото развитие. Решенията на избирателните комисии могат да се обжалват пред съответните висшестояща избирателна комисия, а решенията на ЦИК могат да се обжалват по съдебен ред пред Върховния административен съд. Участващите в изборите политически партии, коалиции от политически партии и отделните кандидати могат в изборния ден да контролират законосъобразното протичане на процеса на гласуване и отчитането на резултатите от гласуването чрез свои представители и застъпници. В избирателните секции през целия изборен ден могат да присъстват независими наблюдатели. Освен това в състава на избирателните комисии участват лица, посочени от различните парламентарно представени политически сили, което гарантира публичността и политическата неутралност при осъществяване на дейността на комисиите по организацията и провеждане на изборите. Изброените гаранции създават предпоставки изборния резултат да съответства точно на изразената чрез гласуването воля на избирателите. В същото време този резултат се определя въз основата на действително подадените гласове във всички избирателни секции в страната и чужбина за съответните партийни листи и независими кандидати, регистрирани в многомандатните избирателни райони. Единственият официален документ, който удостоверява броя на подадените за различните кандидатски листи действителни гласове е протоколът на СИК. Въз основа на първичната информация, съдържаща се в протоколите на всички СИК се определя и крайният изборен резултат с разпределението на мандатите по

кандидатски листи и тяхната персонификация. В протоколите на СИК се отбелязват и всички заявления, жалби и възражения по действията и решенията на комисиите през целия изборен ден, направени от членовете на съответната комисия, застъпниците, представители на политическите партии и коалиции от партии и наблюдателите. Политическата партия „Национален Фронт за Спасение на България” (НФСБ) е имала възможността по силата на чл. 101а от Изборния кодекс да участва в изборния процес във всички секции със свои представители, а също така кандидатите на тази партия са могли да имат застъпници във всяка една от 11 902 избирателни секции на територията на страната (чл.101 от Изборния кодекс). Тези представители и застъпници са имали гарантираната от закона възможност да отразят всички свои мнения и възражения по организацията и провеждането на изборите в избирателните секции в съответния протокол на СИК.

Във връзка с назначената по искането за оспорване законността на изборите за 42-то Народно събрание експертиза вещите лица се произнесоха с допълнително заключение по предмета на к.д. № 15/2013 г., изискано от Конституционния съд с определение, прието на заседание на съда от 29 октомври 2013 г. Допълнително заключение е прието с определение на съда на заседание от 12 ноември 2013 г. Вещите лица, поддържат изводите в писменото си заключение в съдебното заседание. След извършеното проучване на изборните материали от секциите в Република България са направени, следните констатации:

По първата поставена задача на експертите след преброяване на подадените в различните избирателни райони гласове, отразени в протоколите на СИК се оказва, че в 06-Врачански избирателен район, 10-Кюстендилски избирателен район, 24-Софийски избирателен район и 17-Пловдивски избирателен район сумата от действително подадените гласове по протоколите на СИК съответства точно на данните от протоколите на съответната РИК. В протокола на РИК в 07-Габровски

избирателен район има грешка в изписването с думи на числовия резултат на действително подадените гласове за политическа партия Национален Фронт за Спасение на България като грешката е единствено в словесното изписване и не се е отразила при изчисляването на крайния изборен резултат. Същото е положението с протокола на РИК Варна в 03-Варненски избирателен район що се отнася до действителните гласове, подадени за политическа партия Атака. В този район при повторното въвеждане на числовите данни от протоколите на СИК, ЦИК установява неточности, които отстранява със съответно решение и в резултат политическа партия ГЕРБ получава 8 допълнителни действителни гласа в секция 031600018 (Приложение №1 към Решение № 2622-НС на ЦИК от 15.05.2013г.). В 02-Бургаски избирателен район при повторното въвеждане на числовите данни от протоколите на СИК, ЦИК установява неточности като след отстраняването им резултатът на политическа партия НФСБ се увеличава с 12 гласа – по 6 гласа в секции 020600011 и 022300029 (Приложение №1 към Решение № 2622-НС от 15.05.2013г.). Неточностите в протоколите на Районните избирателни комисии в 03-Варненски избирателен район и 02-Бургаски избирателен район не влияят върху крайния изборен резултат и разпределението на мандатите в 42 - то Народно събрание.

Според заключението по втората поставена задача, свързано с оспорване на резултатите отразени в протоколите на СИК вещите лица констатира, че извършените промени на числовите данни в протоколите на СИК са потвърдени с подписите на членове на комисиите, съгласно изискванията на Изборния кодекс и методическите указания на ЦИК. По отношение на две избирателни секции (№ 111800033 и № 263400013), посочени в искането претенциите на вносителите са неточни и недоказани като в съответните протоколи на СИК, липсват каквито и да са забележки, заявления или оспорвания. Оспорването на резултатите в секция № 261600007 не е подкрепено с никакви доказателства, а неточностите в

данните за подадените от избирателите гласове за различни политически партии не биха могли да доведат до промяна на крайния изборен резултат. В няколко секции броят на неизползваните бюлетини е неточно отразен в протоколите на СИК, като това не се отразява на изборния резултат.

ЦИК предостави на Конституционния съд резултатите от възложената с Решение № 2505-НС от 29.04.2013 г. проверка по чл.26, ал. 1, т. 23 от Изборния кодекс на Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване” към Министерството на регионалното развитие за установяване на случаите на гласуване в нарушение на правилата на Изборния кодекс, включително за гласуване на избиратели повече от един път. Тази проверка показва, че на изборите за народни представители на 12.05.2013 г. във всички избирателни секции на територията на страната и в чужбина общо 105 лица са гласували повече от един път, 71 лица са гласували без да имат избирателно право и не са установени случаи на лица, които да са били придружители на други избиратели повече от два пъти. Посочените данни показват, че извършените нарушения не са от естество да окажат решаващо влияние върху крайния изборен резултат, тъй като броят на случаите е пренебрежимо малък спрямо общия брой на гласувалите избиратели.

В обобщение експертизата като цяло констатира допуснати незначителни пропуски или грешки в посочените в искането на народните представители протоколи на РИК и СИК, които не са от естество да повлияят на крайния изборен резултат.

С оглед на изложеното искането, с което се оспорва законността на изборите, проведени на 12.05.2013 г. във всички секции в Република България следва да се отхвърли като неоснователно.

Твърдението на групата народни представители, отправили искането до Конституционния съд, че изборният процес на 12.05.2013 г. е протекъл при съществени многобройни и груби нарушения на Конституцията и Изборния кодекс в условията на лоша организация,

грешки и неподготвеност на изборителните комисии, недостатъци на изборните книжа, обуславящи опорочаване на волята на изборителите, поради което Конституционният съд следва да обяви изцяло проведените избори за незаконосъобразни, не се подкрепя от представените доказателства. Незаконността на изборите може да бъде обоснована на първо място само от особено тежки нарушения, когато се констатира, че изборният процес е протекъл в нарушение на основополагащите демократични конституционни принципи, относими към изборителното право (общо, равно и пряко изборително право с тайно гласуване – чл.10 от Конституцията). Тези нарушения, на второ място, трябва да са в такава степен тежки и повсеместни, че да опорочават изцяло изборния процес и общия резултат от изборите, поради което Конституционният съд на основание чл.149, ал.1, т.7 във връзка с чл.66 от Конституцията може да обяви изцяло избора на народните представители за незаконен (Решение № 5/2013 г. на Конституционния съд). За да бъдат изцяло обявени за незаконни изборите за народни представители изборите Конституционният съд трябва да констатира, че са едновременно налице две предпоставки – съществени нарушения на изборния процес, относими към конституционните принципи, и тежестта на тези нарушения да е от такова естество, че да е невъзможно да се установи действителната воля на изборителите. Тези критерии следва да се приложат към твърдените в искането на народните представители нарушения и от там да се направи категоричен извод относно законността на оспорените избори за 42-то Народно събрание. Представените към искането доказателства като цяло не доказват твърдените нарушения в изборния процес. В същото време онези нарушения, които бяха констатирани от направената по делото експертиза не са повсеместни, нито значителни и поради това не оказват решаващо влияние върху изборния резултат. В рамките на отделните изборни процедури политическа партия НФСБ е имала възможността да защити своите права и интереси като атакува незаконосъобразни актове и

действия на изборителните комисии, свързани с подготовката и провеждането на изборите, а също и с отчитането на резултата от гласуването в отделните изборителни секции. Това, че политическа партия НФСБ не е разполагала със застъпници и представители в по-голяма част от изборителните секции в страната не е основание да се твърди, че изборите са опорочени, и че партията не е имала възможност да защити своите интереси в изборния процес. Проверката, която Конституционният съд извърши по отношение на протоколите на секционните изборителни комисии от изборителните райони, посочени в искането показва, че в незначителен брой случаи в тях са отбелязани жалби, заявления и възражения за претендирани нарушения на Изборния кодекс в изборния ден.

Относно твърдението на вносителите за допуснати съществени грешки при съставянето на протоколите на РИК, водещи до опорочаване на крайния изборен резултат от извършената по делото експертиза се установи, че грешките и непълнотите са несъществени, а в някои случаи са чисто технически. Известно е, че данните от протоколите на СИК се обобщават по изборителни райони от организацията – преброител („Информационно обслужване” АД) въз основа на първично въвеждане на изборните резултати като преброителят предлага на РИК първоначален проект за решение, включващ основните числови данни за протокола на РИК. Окончателният изборен резултат се определя от ЦИК след повторно въвеждане на числовите данни от протоколите на всички СИК като получените разлики между първоначалното и повторното въвеждане на данните се уточняват със специално решение на ЦИК (Решение № 2622-НС от 15.05.2013 г.). Окончателният изборен резултат се изчислява въз основа на данните съдържащи се в протоколите на СИК, а не в протоколите на РИК. При извършената експертиза са проверени данните от всичките 3118 секционни протоколи от визираните в искането на народните представители изборителни райони. Заключение

експертизата е, че при тази проверка отклонения от официалните резултати обявени от ЦИК не са намерени.

Не са доказани твърдените нарушения в изборния процес, изразяващи се според вносителите в неправилно отчитане на действителните и съответно на недействителните бюлетини от страна на СИК при определянето на резултатите от гласуването в отделните секции. В проверените протоколи на СИК не са отразени забележки, свързани с определянето на действителните и недействителните гласове нито са направени възражения за извършени нарушения от членове на СИК или от трети лица. Случаите на неправилно отразяване на броя на неизползваните бюлетини не се отразяват върху крайния изборен резултат. От заключението на експертите не се потвърждава твърдението за извършване на незаконосъобразни поправки в протоколите на СИК след тяхното съставяне, поради което Конституционният съд смята тези твърдения на вносителите на искането за недоказани.

За преценката на законосъобразността на изборите за народни представители на 12 май 2013 г. с оглед на твърденията за недопустима от закона агитация в деня за размисъл, Конституционният съд вече се е произнесъл с Решение № 5/2013 г. В това решение Конституционният съд намира, че не съществува обективен критерий, по който да се прецени дали и как едно нарушение на правилата за предизборна агитация се е отразило на изборния резултат. Не може да се установи дали твърдените в искането нарушения на тези правила са повлияли върху избирателната активност, дали са повишили или понижили изборния резултат на една или друга политическа сила. Причинната връзка между едно или друго действие на участниците в изборния процес, свързано с агитация, и крайния резултат от изборите не може да бъде установена с правни средства. Поначало няма как да се установи дали изборният резултат би бил различен при наличието или съответно при отсъствието на твърдените в искането нарушения.

Твърдението на вносителите, че отпечатването на около 350 000 бюлетини за гласуване в печатницата в гр. Костинброд извън общата поръчка води до съмнение, че с подобни бюлетини е съществувала възможност за манипулиране и фалшифициране на изборния резултат не е подкрепено с никакви доказателства. Съвсем произволно народните представители отправили искането до Конституционния съд правят извода, че наличието на по-голям брой бюлетини от първоначално предадените на отделните СИК, който е отразен в съответните протоколи, е резултат от „частично успял опит за манипулация на вота”. Техните съмнения не се основават на никакви конкретни доказателства, а по скоро на информация изнесена от различни медии.

Предвид на изложеното по-горе искането на 48-те народни представители от 42-то Народно събрание за оспорване на законността на изборите за народни представители, проведени на 12 май 2013 г. в изборителните секции в Република България следва да се отхвърли.

По изложените съображения на основание чл.149, ал.1, т.7 и чл.66 от Конституцията, чл.12, ал.1, т.2 и чл.22, ал.1 от ЗКС Конституционният съд

Р Е Ш И:

Отхвърля искането на 48 народни представители от 42-то Народно събрание за оспорване на законността на изборите за народни представители на 12 май 2013 г., проведени в 86 изборителни секции в Република Турция, и в изборителните секции в Република България.

Председател:

Димитър Токушев